

Grenzen aan ouderenparticipatie – Bijeenkomst Overijssel

Op 4 oktober, de Dag van de Ouderen, stond ouderenparticipatie centraal. Er wordt een groot beroep gedaan op actieve ouderen. Tijdens deze bijeenkomst georganiseerd door Platform Pouwer en de provincie Overijssel zochten we uit welke grenzen er zitten aan ouderenparticipatie. En wat is er nodig voor het bevorderen van zelfredzaamheid? Er kwamen zo'n 50 actieve ouderen en professionals uit de provincie Overijssel samen om dit te bespreken!

Opening door gedeputeerde Tijs de Bree

Tijs de Bree opende de bijeenkomst en benadrukte het belang van ouderenparticipatie. “De ervaring en kennis die hier aanwezig is, is zeer welkom en moeten we betrekken bij het beleid van de provincie. We zijn als provincie blij dat we dit soort bijeenkomsten mogelijk kunnen maken, en zullen dat ook blijven ondersteunen.” Daarnaast sprak de gedeputeerde over het *Noaberschapfonds*, dat tien jaar bestaat, en doorgaat. “We moeten blijven doen wat we doen, met elkaar en voor elkaar!”

Wat is Platform Pouwer?

[Platform Pouwer](#) is de plek voor ouderenparticipatie in Noord-Nederland. In twee Ouderen-netwerken (Drenthe/Overijssel en Groningen/Friesland) laten ouderen actief hun stem horen. Platform Pouwer organiseert bijeenkomsten, webinars en regiotafels, waarin we onderwerpen bespreken die voor ouderen relevant zijn. Diverse thema's komen hier aan bod, zoals dementie, mantelzorg, vitaliteit, digitalisering en ga zo maar door. Daarnaast hebben we een Digitale Ouderen-raapleging van zo'n 160 ouderen, waar we peilingen en onderzoeken uitzetten. Platform Pouwer is onderdeel van een landelijk samenwerkingsverband genaamd de *Stem van Ouderen*, hierin werken acht regionale netwerken uit het hele land samen om de stem van ouderen te laten horen.

Senioren zelf aan zet

Peter Weda van de KBO vertelt over ‘Senioren zelf aan zet’ een samenwerking tussen verschillende partijen in het kader van de VWS campagne ‘Praat vandaag over morgen’. Peter roept op tot samenwerking, als organisaties die dingen voor ouderen doen. Er gebeurt veel voor ouderen en we moeten ervoor zorgen dat de ouderen de juiste informatie krijgen. Daar is Platform Pouwer het volledig mee eens. Kijk op www.seniorenzelfaanzet.nl voor meer informatie!

Brede welvaart & Ouderenparticipatie

Ouderenparticipatie wordt gelukkig steeds vaker als belangrijk gezien. We zien dat bij bijvoorbeeld bij de IZA tafels en bij de participatiehubs ouderen vaker betrokken worden, maar hierin is nog grote winst te behalen. Tijdens de bijeenkomst stonden we stil bij de positieve en negatieve effecten van ouderenparticipatie aan de hand van de acht dimensies van brede welvaart. Wat is brede welvaart? De definitie van het CBS is als volgt: *“Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld.”*

Grenzen aan ouderenparticipatie – Bijeenkomst Overijssel

Brede welvaart kan worden onderverdeeld in de volgende 8 dimensies: Materiële welvaart, gezondheid, arbeid & vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid, milieu en welzijn.

1. Materiële welvaart

Materiële welvaart bevordert ouderenparticipatie omdat er deelgenomen kan worden aan verenigingen, kunst en cultuur. Deze vrije tijdsbestedingen zorgen er voor dat er sociale contacten gelegd worden. Ook kan door een hoge materiële welvaart je dingen uit handen geven, zoals huishoudelijke klussen, de tuin en zorg/hulp die je niet krijgt van de WMO, daardoor is er meer ruimte om actief te participeren. Bij een te hoge materiële welvaart zou het kunnen dat de ouderen niet werken, waardoor er kennis en ervaring verloren gaat en ouderenparticipatie verminderd.

2. Gezondheid

Ouderenparticipatie bevordert de vitaliteit van ouderen, zowel mentaal als fysiek. Volgens een aantal aanwezigen zijn ouderen zelf aan zet bij de radicale veranderingen die nodig zijn in de zorg, en daar kan participatie bij helpen. Andere opbrengsten bij dit punt waren: inzetten op meer preventieve zorg, voorlichting over gezonde opvoeding, en meer doen rond mobiliteit en het bereiken van ouderen. Daarnaast zou *Positieve Gezondheid* gebruikt moeten worden.

3. Arbeid en vrije tijd

Een positief aspect van ouderenparticipatie is de maatschappelijke invulling van de vrije tijd met bijvoorbeeld (bestuurlijk) vrijwilligerswerk. Daarbij geven ouderen ook hun opgegeven kennis door en blijven ze mentaal fit. Daarnaast zal participatie de sociale cohesie bevorderen. Een voorwaarde hierbij is dat ouderenparticipatie op het gebied van arbeid en vrije tijd wel begrensd moet worden. Er kan niet een te groot beroep gedaan worden op de ouderen die al actief zijn. Er wordt nu al stevig geleund op ouderen voor vrijwilligerswerk, en dat maakt het kwetsbaar. Een oplossing die genoemd werd is het verhogen van de vrijwilligersvergoeding. Daarnaast zou het ouderen makkelijker gemaakt moeten worden om langer door te werken. Dat is bij veel organisaties namelijk niet mogelijk. De verwachtingen van overheden rond ouderenparticipatie zijn hoog, er is een reëel beeld nodig. Daarnaast merkte iemand op dat er veel intern gerommel is in de ouderenbonden en dat dit veranderd moet worden naar meer samen optrekken. Ouderen zullen meer moeten kijken naar overeenkomsten om zo gezamenlijk verder te komen.

5. Samenleving

Een positief aspect van ouderenparticipatie is dat de oudere een bijdrage levert aan de maatschappij. In de samenleving zijn de afgelopen jaren veel vaste structuren

Grenzen aan ouderenparticipatie – Bijeenkomst Overijssel

weggevallen waar oud en jong elkaar ontmoeten, bijvoorbeeld bij de kerk of bij sportverenigingen. Dit intergenerationele contact zou aangemoedigd moeten worden.

8. Welzijn

Positief aspect van welzijn is dat door ouderenparticipatie je als oudere waardevol en gewaardeerd kan voelen. Aan de andere kant het meedoen in de samenleving er ook voor zorgen dat je als oudere tegen de grenzen van je gezondheid aanloopt.

Samenvatting

Het gesprek over de impact van ouderenparticipatie op de dimensies van brede welvaart leverde een mooie discussie op, zoals hierboven te lezen is. De discussie is samen te vatten aan de hand van onderstaande punten:

- Bestaande regels vormen een belemmering voor ouderenparticipatie, bijvoorbeeld rond pensioen en langer doorwerken en de vergoeding voor vrijwilligerswerk;
- Ouderenparticipatie legt een groot beslag op vrije tijd, maar dat is een keuze en vaak halen ouderen er veel voldoening uit;
- De financiële situatie kan impact hebben op de mate van participatie;
- Het behouden van kennis is belangrijk;
- Veel ouderen kennen de mogelijkheden van ouderenparticipatie niet, daar kunnen alle aanwezigen een rol in spelen;
- Er is een angst voor digitalisering;
- Het is lastig, maar heel belangrijk om diverse groepen ouderen te betrekken;
- Ouderen kunnen zich gezamenlijk inzetten voor hun belangen;
- (Ouderen)participatie zorgt voor noaberschap;

De adviezen van de Raad van Ouderen

Anjo Geluk van de Raad van Ouderen werd geïnterviewd door Lisa Zwijs over de Raad en de adviezen die op 7 oktober worden overhandigd aan staatssecretaris van VWS. De Raad van Ouderen brengt een gevraagd en een ongevraagd advies uit. De adviezen gaan over beleidsparticipatie en over het activeren van vitale ouderen. Na dit gesprek was er ruimte voor vragen en die volgden veelvuldig. Er werd gevraagd naar het feit dat de resultaten van de werkzaamheden die de Raad uitvoert (nog) niet genoeg effect hebben op lokaal niveau. Wat gebeurt er nu daadwerkelijk met de adviezen? En hoe kunnen we het werk van de Raad meer laten doorschijnen op een lokaal niveau? Als het werk van de Raad op lokaal niveau zichtbaarder is, sijn de adviezen ook verder door in de haarvaten van de samenleving, en bijvoorbeeld bij de lokale politiek. zou dit er namelijk voor kunnen zorgen dat meer ouderen zich enthousiasmeren voor het lid worden bij de Raad. Daar gaan we de komende tijd mee aan de slag.

Brainstormsessie – Zelfredzaamheid

In het laatste stuk stonden we stil bij onderstaande vragen over zelfredzaamheid:

1. *Wat is er nodig voor ouderen om zo lang mogelijk zelfredzaam te blijven en zich in te kunnen zetten voor de maatschappij?*
2. *Wat heb je zelf nodig en waar loop je tegenaan?*
3. *Wat wil je niet en hoe ver kan een overheid of instantie daarin gaan?*

Grenzen aan ouderenparticipatie – Bijeenkomst Overijssel

Er werd gesproken over manieren om ouderen te betrekken. Zo moeten we ouderen niet alleen digitaal, maar ook fysiek benaderen, bijvoorbeeld via een huis-aan- huis aanpak. Er werd opgemerkt dat de regels en financiën zelfredzaamheid kunnen belemmeren.

Bij het bevorderen van zelfredzaamheid komt van alles kijken. Een beleidsmedewerker WMO had een mooi voorbeeld waaruit bleek dat er vaak gekeken wordt naar de goedkoopste middelen in plaats van de middelen die de cliënt het meest zelfredzaam maken. Daarnaast is de WMO niet inkomensafhankelijk, terwijl dat veel geld zou opleveren. Ook zouden ouderen meer uitleg moeten krijgen over WMO en WLZ regelgeving.

Voorbereiden op later kan bijdragen aan zelfredzaamheid. Hierin zit een groot verschil tussen samenwonende en alleenstaande ouderen. Zo zijn samenwonende ouderen vaak niet tijdig voorbereid op hun toekomst en komen er problemen wanneer één van de twee komt te overlijden. Hierin ligt een rol voor de overheid in voorlichting. Denk bijvoorbeeld aan een campagne van overheid en gemeente waarin mensen vanaf hun 70ste benaderd worden met de juiste informatie.

Daarnaast spraken we over ouderenbonden. De ouderenbonden zien hun leden aantal teruglopen. Volgens diverse aanwezigen wordt er veel geconsumeerd, maar zouden ouderen meer geactiveerd moeten worden. Er is veel aanbod, maar het bereiken van ouderen en ze motiveren mee te doen: daar zit de winst. Ook spraken we over de over de kracht van kwetsbaarheid. In veel campagnes worden ouderen altijd als vitaal neergezet en is er weinig ruimte voor de kwetsbare ouderen. Terwijl juist daarvoor meer geregeld zou moeten worden en dit beeld niet altijd realistisch is.

Deze inspirerende ochtend werd afgesloten met een lekkere lunch en alle deelnemers gingen naar huis met een vrolijke zonnebloem in het kader van de Dag van de Ouderen. Wij willen alle deelnemers hartelijk bedanken voor hun inbreng en speciale dank uitspreken naar de provincie Overijssel die deze bijeenkomst mogelijk heeft gemaakt en Anjo Geluk en Peter Weda die een bijdrage leverden. Wij hopen u volgend jaar weer te mogen ontmoeten bij deze bijeenkomst!

In contact komen met Platform Pouwer? Mail ons op pouwer@zorginnovatieforum.nl!